

รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาการศึกษาทุกสาขาวิชา จะทำได้สำเร็จมากน้อยและมีคุณภาพสูงเพียงใดนั้น นอกจากจะขึ้นอยู่กับคุณภาพของอาจารย์ หลักสูตร การบริหารการศึกษา และองค์ประกอบอื่น ๆ อีกหลายประการแล้ว ยังขึ้นอยู่กับงบประมาณตลอดจนวิธีการจัดสรรงบประมาณของสถานศึกษาอีกด้วย ได้มีผู้ทำการศึกษาเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายทางการศึกษาแขนงต่าง ๆ ไว้มากมาย ซึ่งผลแต่ละเรื่องมีประโยชน์ และเป็นแนวทางในการวิจัยครั้งนี้ เช่น

ก.ศ. 1957 เลสเตอร์ บี เฮอริฮี¹ (Lester B. Herihy) ได้ศึกษาเรื่องค่าใช้จ่ายในด้านการสอนนักเรียน 1 คน ของโรงเรียนรัฐบาลในเมืองขนาดใหญ่ ก.ศ. 1955 - 1956 เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเมืองที่มีประชากรตั้งแต่ 25,000 คนขึ้นไป จำนวน 197 โรงเรียน โดยแยกเมืองต่าง ๆ ออกตามสภาพภูมิศาสตร์และขนาดของเมือง ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่า ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักเรียน 1 คนในเวลา 1 ปี สำหรับโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเมืองที่มีประชากร ตั้งแต่ 10,000 คนขึ้นไป มีค่าใช้จ่ายประมาณ 322 ดอลลาร์ และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อ 1 คนในเวลา 1 ปี สำหรับโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเมืองที่มีประชากร 25,000 - 100,000 คน มีค่าใช้จ่ายประมาณ 275 ดอลลาร์

¹ Lester B. Herihy and Joel Williams, Current Expenditures Per Pupil in Public School Systems : Large Cities, 1955 - 1956. (Washington: U.S. Department of Health, Education, and Welfare, United States Government Printing Office, 1957), pp. 5 - 7.

ค.ศ. 1958 เลสเตอร์ บี เฮอร์ลีไฮ¹ (Lester B. Herihy) ได้ทำการศึกษาเรื่องเดียวกันอีก แต่เป็นการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายต่อนักเรียน 1 คนในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเมืองขนาดเล็กและขนาดกลาง ผลปรากฏว่าค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักเรียน 1 คนในเวลา 1 ปี สำหรับโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเมืองที่มีประชากร 10,000 คน - 25,000 คน มีค่าใช้จ่ายประมาณ 264 ดอลลาร์ และสำหรับโรงเรียนที่ตั้งในเมืองที่มีประชากร 2,500 - 10,000 คน มีค่าใช้จ่ายประมาณ 277 ดอลลาร์

จากผลการวิเคราะห์ทั้ง 2 ครั้ง ชี้ให้เห็นข้อค้นพบที่น่าสนใจเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายต่อนักเรียน 1 คนนั้นแตกต่างกันไปตามขนาดของเมืองที่โรงเรียนตั้งอยู่ และยังแตกต่างกันออกไปตามภาคต่าง ๆ ผลสำคัญที่เห็นเด่นชัดคือโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเมืองที่มีประชากรมากเกินไปหรือเมืองที่มีประชากรน้อยเกินไป จะมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อนักเรียน 1 คน สูงกว่าโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเมืองขนาดกลาง ซึ่งเป็นแนวทางให้เราได้พิจารณาว่าควรมีโรงเรียนเท่าใดจึงจะเสียค่าใช้จ่ายต่อนักเรียน 1 คนต่ำที่สุด

¹ Lester B. Herihy and Joel Williams, Current Expenditures Per Pupil in Public School Systems : Small and Medium-Sized Cities 1956 - 1957 (Washington : U.S. Department of Health, Education, and Welfare, United States Government Office, 1958), pp. 5 - 8.

ค.ศ. 1967 กระทรวงศึกษาธิการของประเทศญี่ปุ่น¹ ได้ศึกษาเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายฝ่ายเอกชนและค่าใช้จ่ายรัฐบาลในการผลิตนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย และระดับมัธยมศึกษา ประชากรที่สำรวจตัวอย่างจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นโรงเรียนละ 36 คน จำนวน 216 โรงเรียน ชั้นระดับประถมศึกษาตอนปลายและชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนละ 18 คน จำนวน 216 โรงเรียนและ 84 โรงเรียนตามลำดับ ค่าใช้จ่ายฝ่ายเอกชนในแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลของการวิจัยพบว่า ค่าใช้จ่ายฝ่ายเอกชนในโรงเรียนทั้ง 3 ระดับ เป็น 36.3, 46.6 และ 112.6 เหรียญอเมริกาต่อคน ในขณะที่ค่าใช้จ่ายรัฐบาล เป็น 121.1, 124.3 และ 164.4 เหรียญอเมริกาต่อคนตามลำดับ หรือคิดเป็นอัตราส่วนระหว่างค่าใช้จ่ายรัฐบาล : ค่าใช้จ่ายฝ่ายเอกชนในโรงเรียนทั้ง 3 ระดับ ในการวิจัยครั้งนี้เป็น 3 : 3 : 1 ตามลำดับ

สำหรับประเทศไทย ปี 2508 สำนักงานวางแผนการศึกษา² กระทรวงศึกษาธิการ ได้ทำการวิเคราะห์งบประมาณ 5 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2503 - 2507 โดยรวบรวมตัวเลขจากเอกสารงบประมาณมาทำการวิเคราะห์เป็น 3 ชั้น คือการวิเคราะห์งบประมาณทั้งหมดของกระทรวงศึกษาธิการ เปรียบเทียบกับงบประมาณของประเทศ การวิเคราะห์งบประมาณของกระทรวงในด้านการจัดสรรให้แก่หน่วยงาน และขั้นสุดท้ายคือการวิเคราะห์งบประมาณของแต่ละกรมและหน่วยงาน ในการจัดสรรเพื่อกิจการต่าง ๆ โดยแบ่งค่าใช้จ่ายออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือค่าลงทุนและค่าดำเนินการ

¹Ministry of Education, National Surveys of Educational Expenditures in Japan (Tokyo : Ministry of Education, 1967), p. 39.

²สำนักงานวางแผนการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, รายงานการวิเคราะห์งบประมาณ พ.ศ. 2503-2507 (พระนคร : โรงพิมพ์ส่งเสริมอาชีพ, 2508), หน้า 17.

และแต่ละประเภทจำนวนน้อยอีกหลายรายการ จากการวิเคราะห์หึ่งประมาณของแต่ละ
 ละครวม ทราบว่ากรมฝึกหัดครูอัตราเฉลี่ยที่ใช้จ่ายไปเพื่อการศึกษาสำหรับนักเรียน
 1 คน ประมาณ 3,316 บาท ซึ่งเป็นค่าดำเนินการประมาณ 2,355 บาท เมื่อคิด
 รวมค่าเงินเดือนครูและหักค่าที่พักครูออก ค่าใช้จ่ายในค่านดำเนินการประมาณ
 258 บาท ซึ่งผลการวิเคราะห์ครั้งนี้พบว่า ค่าใช้จ่ายในค่านการดำเนินการที่จ่ายสูง
 สุด คือ ค่าเงินเดือนครู

ปีเดียวกัน พ.ศ. 2508 บรรจง ทองกุ่ม¹ ได้ทำการวิเคราะห์ค่าใช้จ่าย
 จ่ายในการผลิตครูศาสตร์บัณฑิต ทั้งค่าใช้จ่ายฝ่ายเอกชนและฝ่ายรัฐบาล ใช้แบบสอบถาม
 ในการรวบรวมข้อมูลฝ่ายเอกชน ส่วนการรวบรวมข้อมูลฝ่ายรัฐบาลได้จากงบประมาณ
 ประจำปี ผลการวิเคราะห์พบว่า

1. การผลิตครูศาสตร์บัณฑิตหลักสูตร 4 ปี

- 1.1 ค่าใช้จ่ายฝ่ายเอกชนประมาณ 24,000 บาทสำหรับบัณฑิตที่ไม่เสีย
 ค่าที่พัก
- 1.2 ค่าใช้จ่ายฝ่ายเอกชนประมาณ 40,000 บาทสำหรับบัณฑิตที่เสียค่า
 ที่พัก
- 1.3 ค่าใช้จ่ายฝ่ายรัฐบาลประมาณ 15,000 บาทเป็นค่านดำเนินการ
 ประมาณ 13,000 บาทและค่าลงทุน (เสื่อมราคา) ประมาณ
 2,000 บาท

¹บรรจง ทองกุ่ม , " การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการผลิตครูศาสตร์
 บัณฑิต ในคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต
 แผนกวิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2508. (อัครสาเนา)

2. การผลิตครุศาสตร์บัณฑิต หลักสูตร 2 ปี

2.1 ค่าใช้จ่ายฝ่ายเอกชน ประมาณ 16,500 บาท สำหรับบัณฑิตที่ไม่เสียค่าที่พัก

2.2 ค่าใช้จ่ายฝ่ายเอกชน ประมาณ 23,500 บาท สำหรับบัณฑิตที่เสียค่าที่พัก

2.3 ค่าใช้จ่ายฝ่ายรัฐบาล ประมาณ 75,000 บาท เป็นค่าดำเนินการ ประมาณ 65,000 บาท และค่างทุน (เสื้อมราคา) ประมาณ 1,000 บาท

3. การเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายฝ่ายเอกชนและฝ่ายรัฐบาล

3.1 ค่าใช้จ่ายเปรียบเทียบระหว่างเอกชนและฝ่ายรัฐบาล ประมาณ 2 : 1 สำหรับบัณฑิตที่ไม่เสียค่าที่พัก

3.2 ค่าใช้จ่ายเปรียบเทียบระหว่างเอกชนและรัฐบาล ประมาณ 3 : 1 สำหรับบัณฑิตที่เสียค่าที่พัก

จากผลการวิเคราะห์นี้ ทำให้ทราบว่าต้องใช้จ่ายเงินเป็นจำนวนเท่าใดในการผลิตครุศาสตร์บัณฑิต 1 คน ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางในการเตรียมงบประมาณทั้งรัฐบาลและผูกครอง

พ.ศ. 2513 อมรา ไตรอุโฆษ¹ ได้ทำการศึกษาเพื่อหาค่าใช้จ่ายรายหัวในการผลิตครูระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือโรงเรียนฝึกหัดครูและวิทยาลัยครู จำนวน 10 แห่ง ซึ่งแบ่งออกเป็นสถาบันครูในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง พระนครและธนบุรี ผลการวิจัยปรากฏว่า

¹อมรา ไตรอุโฆษ , " การหาค่าใช้จ่ายรายหัวในการผลิตครูระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา" วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต แผนกวิชาวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2513. (อัครสำเนา)

1. ค่าใช้จ่ายทั้งหมดต่อนักเรียน 1 คน ในเวลา 1 ปี ของสถาบันครูทุกภาค เป็นเงิน 2,508.13 บาท ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายในด้านการดำเนินการ 2,066.35 บาท และค่าใช้จ่ายในด้านการลงทุน 441.78 บาท

2. ค่าใช้จ่ายทั้งหมดต่อนักเรียน 1 คน ในเวลา 1 ปี ของสถาบันครูแต่ละภาค ปรากฏว่าสถาบันครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีค่าสูงสุด และภาคเหนือมีค่าต่ำสุด

3. สำหรับค่าใช้จ่ายในด้านการดำเนินงาน สถาบันครูในพระนครและธนบุรี มีค่าสูงสุด ภาคเหนือมีค่าต่ำสุด ส่วนค่าใช้จ่ายในด้านการลงทุนปรากฏว่า สถาบันครูในพระนครและธนบุรีมีค่าต่ำสุด และสถาบันครูในภาคกลางมีค่าสูงสุด

ปีเดียวกัน มานี นวล จันดีชัย¹ ได้ทำการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการผลิต นักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งฝ่ายเอกชนและฝ่ายรัฐบาล ผลของการวิจัยพบว่า ค่าใช้จ่ายในการผลิตฝ่ายรัฐบาลประมาณคนละ 10,165 บาท แยกเป็นค่าลงทุน (ค่าเสื่อมราคา) 6,466 บาท และค่าดำเนินการ 3,699 บาท อัตราส่วนการลงทุน : ค่าดำเนินการ เป็น 2 : 1 ค่าใช้จ่ายฝ่ายเอกชนของนักศึกษาคณะวิชาออกแบบ อยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาได้แก่คณะวิชาช่างไฟฟ้าและคณะวิชาช่างโยธา ส่วนคณะที่ใช้จ่ายต่ำที่สุด คือ นักศึกษาคณะวิชาบริหารธุรกิจ

จากรายงานการวิจัยที่กล่าวแล้ว จะเห็นได้ว่ามีผู้ทำการวิจัยหาค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อนักเรียน 1 คนในระดับการศึกษาต่าง ๆ ซึ่งผลแต่ละเรื่องย่อมมีประโยชน์ในการจัดการศึกษาระดับนั้น ๆ

¹มานี นวล จันดีชัย , " การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการผลิตนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ " วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต แผนกวิชาวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2513. (อัครสำเนา)

สำหรับการจัดการศึกษาพยาบาลปี พ.ศ.2512 คณะกรรมการแก้ปัญหา
ขาดแคลนพยาบาล¹ ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับงบประมาณค่าใช้จ่ายในการผลิตพยาบาล
แต่เป็นการศึกษาอย่างกว้าง ๆ และมีวัตถุประสงค์เพียงสองประการ คือ ประการแรก
ต้องการทราบว่า สถานศึกษาแต่ละแห่งมีอิสระในการกำหนดงบประมาณและในการจัด
สรรงบประมาณของตนเพียงใด ประการที่สอง ต้องการทราบแนวโน้มของงบประมาณ
ที่แต่ละสถานศึกษาได้รับว่ามีลักษณะอย่างไร มากขึ้นหรือน้อยลง ซึ่งขอบข่ายของการ
ศึกษาอยู่ในวงค่อนข้างจำกัด

ผลจากการศึกษาวิจัยปรากฏว่า สถานศึกษา 8 แห่งมีอิสระในการกำหนด
งบประมาณของตนเอง ส่วนอีก 5 แห่งงบประมาณจัดรวมกันไว้กับงบประมาณของ
โรงพยาบาล และเมื่อพิจารณาในแง่ของจำนวนงบประมาณที่แต่ละสถานศึกษาได้รับ
ปรากฏว่า ทุกสถานศึกษาต่างได้รับงบประมาณเพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอระหว่างปี พ.ศ.
2501 - 2506 แต่ในระหว่างปี พ.ศ.2507 - 2510 บางสถานศึกษาได้รับงบ
ประมาณเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก ซึ่งแสดงว่าได้มีการขยายตัวและมีการปรับปรุงส่งเสริม
การศึกษามากขึ้น สรุปข้อคิดเห็นและสิ่งที่พึงสังเกตจากรายงานการวิจัย ก็คือปัญหาที่
ว่า การให้แต่ละสถานศึกษาตั้งงบประมาณของตนเองกับให้รวมอยู่ในงบประมาณของ
โรงพยาบาลนั้น อย่างไหนจะเหมาะสมกว่ากันประการหนึ่ง ประการที่สอง การเพิ่ม
งบประมาณเพื่อขยายงานหรือปรับปรุงสถานศึกษาพยาบาลต่าง ๆ กำหนดไว้อย่างไร
และได้เน้นถึงปัญหาสำคัญที่ควรจะศึกษาต่อไป เกี่ยวกับงบประมาณค่าใช้จ่ายของ
สถานศึกษาพยาบาลอีกประการหนึ่ง คือการศึกษาหาค่าใช้จ่ายรายหัวในการผลิต
นักเรียน (Per Pupil Expenditure) เพื่อคำนวณค่าใช้จ่ายในการขยายปริมาณ
การผลิตพยาบาลต่อไป อันเป็นที่มาของการวิจัยนี้

¹คณะกรรมการโครงการแก้ปัญหาขาดแคลนพยาบาล, รายงานการวิจัย
เรื่องปัญหาขาดแคลนพยาบาล (พระนคร : สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ, 2512),
หน้า 110.